

OBSAH

PŘEDMLUVA 15

ÚVOD: *Pojem harmonie* 21

I. část KLASICKÁ HARMONIE

1. lekce ZÁKLADNÍ HARMONICKÝ MATERIÁL 26

§ 1 *Pojem akordu a jeho vymezení v podmínkách klasické harmonie* 26

§ 2 *Třídění harmonického materiálu. Souzvuková třída a souzvukový druh* 26

§ 3 *Základní tvar akordu* 27

§ 4 *Úpravy akordu* 28

§ 5 *Pojem obratu akordu. Obraty nejběžnějších akordů v klasické harmonii* 28

§ 6 *Poloha akordu* 30

§ 7 *Rozloha akordu* 31

§ 8 *Úprava tříhlasá, čtyřhlasá, pětihlasá atd.* 31

§ 9 *Transpozice akordu* 32

2. lekce STUPNICE A TÓNINA 35

§ 10 *Vyjádření tóniny* 36

3. lekce ÚPLNÁ SOUSTAVA TÓNIN DUR A MOLL 40

§ 11 *Tóniny přirozené, harmonické a melodické* 40

§ 12 *Akordy na jednotlivých stupních dur a moll* 45

§ 13 *Příbuznost kvintakordů v tónině* 46

4. lekce HARMONICKÁ VĚTA – ZÁKLADNÍ PRACOVNÍ PRAVIDLA 47

§ 14 *Vymezení pojmu harmonické věty* 47

§ 15 *Pokyny k praktickému kompozičním cvičením. Perspektiva dalšího zdokonalování* 48

§ 16 *Pracovní metody kompozičního procvičování* 49

§ 17 *Pracovní pravidla* 49

§ 18 *Pracovní pravidla vedení melodické linie (tj. jednoho melodického hlasu)* 49

§ 19 *Pracovní pravidla vedení dvojhlasu* 50

§ 20	Pracovní pravidla čtyřhlasé sazby	52	
§ 21	Čtyřhlasá úprava kvintakordů na hlavních stupních (kvintakordů harmonických funkcí)	54	
§ 22	Přísný spoj příbuzných kvintakordů	55	
§ 23	Spoj nepříbuzných kvintakordů („pravidlo protipohybu“)	55	
§ 24	Stylizace harmonické věty	56	
§ 25	Rozšíření melodických možností sopránu	58	
§ 26	Změna polohy kvintakordu	58	
§ 27	Volný spoj příbuzných kvintakordů	60	
5.	lekce HARMONICKÁ VĚTA – ZPŮSOBY PROCVIČOVÁNÍ	61	
§ 28	Generálbas (číslovaný bas)	61	
§ 29	Přehled generálbasových značek	62	
§ 30	Volná harmonická věta	63	
§ 31	Kompoziční výstavba harmonické věty. Závěry	64	
§ 32	Harmonizace zadané melodie „tón po tónu“	66	
§ 33	Melodické tóny – základní charakteristika a rozlišení	69	
§ 34	Kompozice volné harmonické věty s melodickými tóny v sopránu	71	
§ 35	Harmonizace melodií s využitím melodických tónů	74	
6.	lekce HARMONICKÁ VĚTA S KVINTAKORDY NA VEDLEJŠÍCH STUPNÍCH TÓNINY	76	
§ 36	Zástupci harmonických funkcí	76	
§ 37	Čtyřhlasá úprava kvintakordů na vedlejších stupních	79	
§ 38	Příklady nejběžnějšího uplatnění kvintakordů vedlejších stupňů jako zástupců hlavních funkcí	79	
§ 39	Spoj II-D	80	
§ 40	Spoj D-VI (tzv. klamný spoj)	81	
§ 41	Kvintakord III. stupně a jeho použití v harmonické větě (spoj III-S)	82	
§ 42	Kvintakord VII. stupně a jeho uplatnění v harmonické větě	83	
7.	lekce HARMONICKÁ VĚTA S OBRATY KVINTAKORDŮ	86	
§ 43	Obraty kvintakordu	86	
§ 44	Sextakord	87	
§ 45	Čtyřhlasá úprava sextakordu	87	
§ 46	Sextakordy v harmonické větě	88	
§ 47	Harmonizace melodie s použitím sextakordů	90	
§ 48	Kvartsextakord	92	

§ 49 Čtyřhlasá úprava kvartsextakordu	92
§ 50 Druhy kvartsextakordů	92
§ 51 Kvartsextakord průtažný	93
§ 52 Kvartsextakord střídavý	94
§ 53 Kvartsextakord průchodný	95
§ 54 Kvartsextakord následný	96
8. lekce HARMONICKÁ VĚTA – SEKVENCE	99
§ 55 Sekvence	99
9. lekce HARMONICKÁ VĚTA S AKORDY VYŠŠÍCH TRÍD	105
§ 56 Uplatnění akordů vyšších souzvukových tříd při kompozici harmonické věty	105
§ 57 Septakordy	105
§ 58 Septakordy charakteristické	107
§ 59 Dominantní septakord	108
§ 60 Čtyřhlasá úprava D7	109
§ 61 Přísný rozvod D7 → T (model autentického, tj. dominantního, rozvodu septakordů)	110
§ 62 Autentický rozvod septakordů	111
§ 63 Volný rozvod D7 → T	112
§ 64 Rozvod D7 → T6	113
§ 65 Rozvod D7 → VI (klamný rozvod)	114
§ 66 Nástup D7	115
§ 67 Obraty D7	117
§ 68 Čtyřhlasá úprava	117
§ 69 Rozvod obrátů D7 → T (jejich autentický rozvod)	117
§ 70 Nástup obrátů D7	119
§ 71 Uplatnění D7 a jeho obrátů v harmonické větě	120
10. lekce HARMONICKÁ VĚTA S CHARAKTERISTICKÝMI SEPTAKORDY	121
§ 72 Septakord II. stupně	121
§ 73 Přísný rozvod II7 → T6 (model plagálního, tj. subdominantního, rozvodu septakordů)	121
§ 74 Plagální rozvod septakordů	123
§ 75 Nástup II7	123
§ 76 Obraty II7	124
§ 77 Čtyřhlasá úprava obrátů D7	125

§ 78 Rozvod obrátů II7 → T (jejich plagální rozvod)	125
§ 79 Nástup obrátů II7	126
§ 80 Autentický rozvod II7 (tj. rozvod II7 → D)	126
§ 81 Autentický rozvod obrátů II7 (tj. rozvod obrátů II7 → D)	127
§ 82 Uplatnění II7 a obrátů v harmonické větě - v autentickém i plagálním rozvodu	128
§ 83 Septakord VII. stupně	129
§ 84 Přísný rozvod VII7 (model kombinovaného rozvodu septakordů)	130
§ 85 Kombinovaný rozvod septakordů	130
§ 86 Volný rozvod VII7	131
§ 87 Obraty VII, jejich nástup a rozvod (kombinovaný)	132
§ 88 Uplatnění VII7 a jeho obrátů v harmonické větě	133

11. lekce HARMONICKÁ VĚTA S NEUTRÁLNÍMI SEPTAKORDY A S NÓNOVÝMI AKORDY 134

§ 89 Neutrální septakordy a jejich uplatnění v harmonické větě	134
§ 90 Zásady uplatnění neutrálních septakordů v harmonické větě	136
§ 91 Nónové akordy	139
§ 92 Dominantní nónový akord	140
§ 93 Čtyřhlasá úprava D ₇ ⁹	140
§ 94 Rozvod D ₇ ⁹	140
§ 95 Obraty D ₇ ⁹	141
§ 96 Čtyřhlasá úprava obrátů D ₇ ⁹	142
§ 97 Rozvod obrátů D ₇ ⁹	143
§ 98 Nástup D ₇ ⁹ a jeho obrátů	143
§ 99 Uplatnění D ₇ ⁹ a jeho obrátů v harmonické větě	144
§ 100 Neutrální nónové akordy	145

12. lekce NEAKORDICKÉ TÓNY A JEJICH UPLATNĚNÍ V HARMONICKÉ VĚTĚ 147

§ 101 Znovu o melodických tónech (opakování a rozšíření, uplatnění ve všech hlasech)	147
§ 102 Průchod	148
§ 103 Střídavý tón	149
§ 104 Průtah	151
§ 105 Následný akordický tón	154
§ 106 Předjímka (anticipace)	154
§ 107 Další možnosti neakordických tónů v harmonické větě	154
§ 108 Závěrečná poznámka k harmonické větě	156

13. lekce	MODULACE	158	
	§ 109	Průběh harmonické věty v rámci několika tónin	158
	§ 110	Tóninový skok	159
	§ 111	Modulace	159
	§ 112	Druhy modulace	161
	§ 113	Diatonická modulace	162
	§ 114	Pracovní postup při analýze	162
	§ 115	Pracovní postup při kompozici modulující harmonické věty	163
	§ 116	Postup hledání společného akordu	164
	§ 117	Osvědčené postupy rychlé diatonické modulace	167
14. lekce	MIMOTONÁLNÍ FUNKCE	169	
	§ 118	Mimotonální funkce	169
	§ 119	Úprava a rozvod (D), (D7), (D ₇ ⁹) a (VII), (VII7)	171
	§ 120	Nástup akordů mimotonálních funkcí	172
	§ 121	Akordy chromatické terciové příbuznosti. Chromatika	173
	§ 122	Spoje akordů, při nichž dochází k chromatickému postupu (chromatické spoje akordů)	174
	§ 123	Harmonické věty s použitím (D7) a (VII7)	175
	§ 124	Využití mimotonálních funkcí k modulaci. Chromatická modulace	179
15. lekce	PŘEDPOKLADY ALTERACE	180	
	§ 125	Akordy o třech citlivých tónech (tzv. pomocné harmonické funkce)	180
	§ 126	Frygický akord	181
	§ 127	Lydický akord	181
	§ 128	Neapolský sextakord	183
	§ 129	Uplatnění a rozvod N6	183
	§ 130	Další možnosti rozvodu N6	184
	§ 131	Modulace neapolským sextakordem	185
16. lekce	NEJBĚŽNĚJŠÍ ALTEROVANÉ AKORDY	187	
	§ 132	Alterované akordy	187
	§ 133	Alterované akordy ve zvukové podobě D7 v tónině dur	188
	§ 134	Úprava a rozvod alterovaných čtyřzvuků	189
	§ 135	Nástup alterovaného akordu v harmonické větě	190
	§ 136	Dominantně znějící alterované čtyřzvuky v moll	192
	§ 137	Modulace dominantně znějícími čtyřzvuky. Enharmonická modulace	193
	§ 138	Zmenšený čtyřzvuk jako alterovaný akord	194
	§ 139	Modulační využití zmenšeného čtyřzvuku	196

17. lekce	DALŠÍ ALTEROVANÉ AKORDY	198
§ 140	<i>Další často užívané alterované akordy</i>	198
§ 141	<i>Zvětšený trojzvuk jako alterovaný akord</i>	198
§ 142	<i>Čtyřhlasá úprava</i>	199
§ 143	<i>Modulační využití zvětšeného trojzvuku</i>	199
§ 144	<i>Alterované čtyřzvuky obsahující zvětšený trojzvuk</i>	200
§ 145	<i>Zvětšený terckvartakord</i>	201
§ 146	<i>Modulační využití zvětšeného terckvartakordu</i>	202
18. lekce	ALTERACE – SHRNUTÍ A ZOBECNĚNÍ	204
§ 147	<i>Shrnutí poznatků o alteraci. Definice alterace. Přehled alterovaných akordů</i>	204
§ 148	<i>Dvojsměrná alterace</i>	206
§ 149	<i>Rozvod dvojsměrně alterovaných sextakordů</i>	207
§ 150	<i>Mimotonální alterované akordy</i>	209
19. lekce	DODATEK KE KLASICKÉ HARMONII	212
§ 151	<i>Další faktory přispívající na přelomu 19. a 20. století k prohloubení krize klasické tonální harmonie</i>	212
§ 152	<i>Modální postupy v melodii a harmonii</i>	213
§ 153	<i>Celotónové útvary melodické a harmonické</i>	219
§ 154	<i>Chromatické medianty</i>	221
§ 155	<i>Kvartové akordy</i>	224
II. část ÚVOD DO HARMONIE 20. STOLETÍ		
20. lekce	HARMONICKÝ MATERIÁL HUDBY 20. STOLETÍ	230
§ 156	<i>Alikvotní tóny. Řada alikvotních tónů</i>	231
§ 157	<i>Tradiční akordy v nových funkčních vztazích</i>	232
§ 158	<i>Akordy zahuštěné</i>	236
21. lekce	AKORDICKÉ KOMBINACE	239
§ 159	<i>Akordické kombinace</i>	239
22. lekce	AKORDY O VOLNÉ INTERVALOVÉ STAVBĚ	246
§ 160	<i>Akordy o volné intervalové stavbě</i>	246
§ 161	<i>Třídění akordů o volné intervalové stavbě</i>	247

§ 162 Zvláštní souzvukové druhy v harmonii 20. století	249
§ 163 Úprava akordů o volné intervalové stavbě	251
§ 164 Určení základního tónu akordu	253
§ 165 Kompoziční procvičování úprav akordů	254

23. lekce PRINCIPY ORGANIZACE HARMONICKÉ STRUKTURY HUDBY

20. STOLETÍ. TONALITA 257

§ 166 Tonalita	258
§ 167 Moderní pojetí tonálního centra	259
§ 168 Netónické harmonické funkce v rámci temperované chromatiky	259
§ 169 Kompozice harmonické věty	262
§ 170 Hlavní pracovní pravidla	264
§ 171 Stavba melodie	264
§ 172 Pracovní pravidla pro vedení dvou a více hlasů	267
§ 173 Kompozice harmonické věty	269
§ 174 Stylizace harmonické věty	272
§ 175 Další aplikace tonálního principu v hudbě 20. století	273
§ 176 Bitonalita	274
§ 177 Polytonalita	275
§ 178 Atonalita	275

24. lekce PRINCIPY ORGANIZACE HARMONICKÉ STRUKTURY HUDBY

20. STOLETÍ. MODALITA 277

§ 179 Modalita	277
§ 180 Moderní modalita	277

25. lekce PRINCIPY ORGANIZACE HARMONICKÉ STRUKTURY HUDBY

20. STOLETÍ. SERIALITA 282

§ 181 Serialita	282
§ 182 Uplatnění dvanáctitónové řady v harmonické větě	284

Přílohy 287

Literatura 295